

RODZINA ULMÓW

ETYCZNY WYMIAR RATOWANIA ŻYDÓW

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE ZAJĘĆ DO FILMU DYDAKTYCZNEGO

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

MUZEUM
POLAKÓW
RATUJĄCYCH
ŻYDÓW

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Projekt edukacyjny „Rodzina Ulmów” realizowany we współpracy
Ośrodka Rozwoju Edukacji z Muzeum Polaków Ratujących Żydów
podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Opracowanie

Katarzyna Łysak

Redakcja merytoryczna

Agnieszka Karczewska-Gzik

Marcin Chorążki

Marcin Karkut

Redakcja i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Zdjęcie na okładce

Artur Wyroślak

ISBN 978-83-67366-26-7

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2023

Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

WSTĘP

Przekazujemy Państwu materiały dydaktyczne przybliżające historię wsi Markowa oraz jej mieszkańców. Wieś ta nie byłaby postrzegana jako wyjątkowa, gdyby nie fakt, że 24 marca 1944 r. niemieccy żandarmi z posterunku w Łąncucie rozstrzelali rodzinę Ulmów – Wiktorię, będącą wówczas w zaawansowanej ciąży, Józefa oraz ich sześcioro dzieci, a także ośmioro Żydów, którym Ulmowie przez około półtora roku udzielali pomocy, ofiarowując im nie tylko mieszkanie, żywność, lekarstwa czy ubranie, ale także coś szczególnego: poczucie godności osobistej.

Historia ta stanowi najbardziej heroiczny przykład bezinteresownej pomocy Polaków obywatelom polskim narodowości żydowskiej, osobom ściganym i wykluczonym przez okupantów niemieckich, która zakończyła się bestialskim mordem dokonany na bezbronnych – zginęło siedemnaście osób.

Co kierowało tymi ludźmi, co sprawiło, że postanowili wykonać samarytański gest miłosierdzia wobec będących w potrzebie Żydów? Jakie wartości etyczne legły u podstaw ich zachowania oraz wielu innych markowian, którzy pomogli najbardziej potrzebującym? Na te pytania może dać odpowiedź etyka. Zapraszamy do rozważań na temat czynu Ulmów.

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: ETYCZNY WYMIAR RATOWANIA ŻYDÓW

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z etycznym wymiarem niesienia pomocy Żydom.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wyjaśnia etyczne pobudki niesienia pomocy Żydom.
- Uczeń wymienia kary grożące za udzielanie pomocy Żydom.
- Uczeń potrafi pracować w zespole.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.
- Uczeń potrafi prezentować swoje stanowisko w dyskusji.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca zespołowa.
- Pogadanka.
- Dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Tablica.
- Markery i papier do tworzenia mapy myśli.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel prezentuje uczniom film edukacyjny *Etyczny wymiar ratowania Żydów*.
2. Nauczyciel dzieli klasę na czteroosobowe zespoły. Każdej grupie poleca przygotować mapę myśli na temat: *Dlaczego Ulmowie pomagali Żydom?*
3. Po zakończeniu pracy w grupach pomysły są zapisywane na tablicy. Następnie w krótkiej dyskusji uczniowie wybierają najważniejsze motywy.
4. W kolejnej części zajęć nauczyciel podczas krótkiej pogadanki zwraca uwagę na trudności wynikające z udzielania pomocy Żydom, tj. kary wymierzane przez okupanta, problemy aprowizacyjne itd.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło: *Kodeks wartości rodziny Ulmów*, który uczniowie uzupełniają w wyniku wymiany myśli.

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały skonstruowane w sposób mający na celu ukazanie etycznych pobudek niesienia pomocy ludności żydowskiej, w odróżnieniu od pobudek materialnych. Motywy te wynikają z charakteru ludzi, ukształtowanego zarówno przez ciężką pracę, jak i wartości chrześcijańskie. Warto tu zwrócić uwagę na wartości takie jak: odwaga, wolność, opór wobec okupanta, odpowiedzialność za słabszych i bezbronnych, poszanowanie godności ludzkiej, gotowość do największych poświęceń. A jednocześnie uwypuklić niebezpieczeństwo z tym związane.

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PONADPODSTAWOWA**TEMAT ZAJĘĆ: ETYCZNY WYMIAR RATOWANIA ŻYDÓW****CEL OGÓLNY**

- Zapoznanie się z etycznym wymiarem niesienia pomocy Żydom.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wyjaśnia etyczne pobudki niesienia pomocy Żydom.
- Uczeń wymienia kary grożące za udzielanie pomocy Żydom.
- Uczeń potrafi pracować w zespole.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.
- Uczeń potrafi prezentować swoje stanowisko w dyskusji.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca zespołowa.
- Rozmowa kierowana.
- Dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Tablica i markery.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel prezentuje uczniom film edukacyjny *Etyczny wymiar ratowania Żydów*.
2. Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy. Pierwszej poleca wynotować motywy, które skłoniły rodzinę Ulmów do udzielenia pomocy Żydom. Zadaniem drugiej grupy jest wynotowanie tych aspektów, które mogły ich od tego odwieźć.
3. Po zakończeniu pracy w zespołach nauczyciel rysuje na tablicy następujący schemat:

Co skłoniło?	Co mogło odwieźć?
Co przeważyło? [należy uzupełnić dopiero w podsumowaniu]	

Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy i uzupełniają schemat. W omówieniu części poświęconej aspektom, które mogły odwieźć od pomocy, należy zwrócić uwagę na kary wymierzane przez okupanta oraz problemy żywieniowe i mieszkaniowe.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

W ramach podsumowania zajęć nauczyciel w pustym polu schematu wpisuje hasło: *Co przeważało?*, a następnie za pomocą rozmowy kierowanej skłania uczniów do uzupełnienia tej części schematu.

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały skonstruowane w sposób mający na celu ukazanie etycznych pobudek niesienia pomocy ludności żydowskiej, w odróżnieniu od pobudek materialnych. Motywy te wynikają z charakteru ludzi, ukształtowanego zarówno przez ciężką pracę, jak i wartości chrześcijańskie. Warto tu zwrócić uwagę na takie wartości jak: odwaga, wolność, opór wobec okupanta, odpowiedzialność za słabszych i bezbronnych, poszanowanie godności ludzkiej, gotowość do największych poświęceń. A jednocześnie uwypuklić niebezpieczeństwo z tym związane.

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
ALEJE UJAZDOWSKIE 28
00-478 WARSZAWA
TEL. 22 345 37 00
WWW.ORE.EDU.PL